

Οὐδὲν ὑπάρχει ἐν τούτῳ τὸ ἀντικείμενον εἰς τὴν συντηρητικὴν πολιτικὴν τῶν δυνάμεων, οὐδὲ τὸ ἀπειλοῦν τὴν ἀκεραιότητα τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, διότι τὸ ἀριστον μέσον τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ εἶναι τὸ νὰ καθιστᾷ τις αὐτὸ κατάλληλον πρὸς οἰκισιν. Ἐν ἐνδεχομένη μεταβολῇ τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἠθικοῦ καθεστώ-τος ἐκάστη ἐθνότης θὰ ἐλάμβανεν ἐκασταχοῦ τὴν θέσιν τὴν ὀριζομένην ὑπὸ τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεως, τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς δραστηριότητος αὐτῆς καὶ ἂν ποτε ἐμελλε νὰ συμβῇ μεταπολίτευσις, τὸ πεδίον τῆς δράσεως ἐκάστου ἔθνους θὰ ἦτο ἐκ τῶν προτέρων περιωρισμένον εἰς τὰς ὑπὸ τῆς φυλῆς «κατεχομένης» χώρας καὶ ὑπὸ τοῦ πνεύματος αὐτῆς κατακτηθείσας.

Ἐνομίσαμεν ὅτι τοῦτο τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπεραπιστοῦ τοῦ δικαίου ἤρμοζεν ὅχι μόνον εἰς τὰς φιλελληνικὰς συμπαθείας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς φιλανθρωπικὰς παραδόσεις τῆς Γαλλίας καὶ συνευιδάζετο πρὸς τὰς πολιτικὰς βλέψεις τῆς ἡμετέρας Ἀνατολικῆς πολιτικῆς καὶ ἀνῆκε δικαίως εἰς τοὺς πολίτας τοῦ μόνου εὐρωπαϊκοῦ κράτους, ὅπερ οὐδένα συμφερωντολογικὸν ἢ ἐγωϊστικὸν σκοπὸν ἐπιδιώκει ἐν Ἀνατολῇ.

Πρὸς πλήρη ἐπιτέλεσιν αὐτοῦ οὐδαμῶς ἔχομεν ἀνάγκην ὀπλων οὐδὲ πολεμικοῦ θησαυροῦ· διότι ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπενεργήσωμεν ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης καὶ μόνον τὸν λόγον χρησιμοποιοῦμεν ὡς ὄργανον καὶ ἐπὶ μόνῃ τῆς δυνάμεως τῆς ἀληθείας ὑπολογίζομεν, τῆς ὁποίας ἡ γνώσις καὶ ἡ μετάδοσις θὰ εἶναι ὁ μόνος σκοπὸς ἡμῶν. Θὰ προσάγωμεν εἰς τὰς ἐρεῦνας ἡμῶν καὶ τὰς ἐκθέσεις ὅλα τὰ ἐχέγγυα τῆς ἀμεροληψίας καὶ ὅλην τὴν αὐστηρότητα τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου. Αἱ ἐρευναι καὶ ἡ κριτικὴ ἡμῶν θὰ ἐξασκηθῶσιν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπὶ πασῶν τῶν πληροφοριῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς καταχρήσεις, ἀδικίας καὶ βίαιοπραγίας, ὑπὸ τῶν ὁσίων πάσχουσιν οἱ Ἕλληνες καὶ ἐν γένει οἱ χριστιανοὶ καὶ λοιποὶ κάτοικοι τῆς Τουρκίας, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐπὶ τῶν παραπόνων, αἰτιάσεων, εὐχῶν καὶ σχεδίων διοικητικῆς μεταρρυθμίσεως τῶν πληθυσμῶν, ἐπὶ στατιστικῶν, αἵτινες δυστυχῶς ἔχουσιν ἀνάγκην μεγάλης ἐπιφυλάξεως, διὰ τῶν ὁσίων τὰ διάφορα ἔθνη προσπαθοῦσι νὰ ἀποκαταστήσωσι τὰ δικαιώματα ἢ τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῶν.

Θὰ εὖρωμεν ἐν αὐταῖς ταῖς στατιστικαῖς, ἂν μὴ τι ἄλλο, τοῦλάχιστον τὴν ἀπόδειξιν τῆς μοναδικῆς ζωτικότητος καὶ εὐρυτάτης ἐκτάσεως τῶν Ἑλλήνων καὶ γενναιότητος μεθ' ἧς οἰκοδομοῦσιν Ἑκκλησίας, κτί-ζουσι Σχολεῖα, ὑπερασπίζονται καὶ διαδίδουσι τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν. Ἐὰν στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰς Ἀθήνας αὐτάς, ἡ πρόδοσις τοῦ πλούτου καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, ἡ ἀνάπτυξις τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, αἱ εὐτυχεῖς ἀποπείραι ποικίλης βιομηχανίας, ἡ πνευματικὴ ὥθησις, ἡ περιέργεια, εὐφυΐα καὶ ἐπιτηδεύουσι πρὸς πᾶσαν γνῶσιν καὶ πρά-ξιν, θὰ παρουσιάσωσιν εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἀείποτε κεκτημένους τὰ πολυτιμώτατα καὶ λαμπρότατα αὐτῶν πλεονεκτήματα καὶ ἐπομένως δυνάμεθα ἀκόμη νὰ ἀγαπῶμεν τὴν Ἑλλάδα καὶ δικαιούμεθα νὰ ἐπιφυλάτ-τωμεν εἰς αὐτὴν ἐν Ἀνατολῇ ἐν τῶν πρώτων προσώ-πων καὶ μίαν τῶν καλλιτέρων θέσεων.

Τὸ Κομιτάτον ἡμῶν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ζῇ ἀνευ ταμεῖου, ὅπερ θὰ ἠθέλομεν ἱκανὸν διὰ τὰς ἐρεῦνας, δημοσιεύσεις καὶ λόγους ἡμῶν. Δὲν φιλοδοξοῦμεν πλοῦσιον, δυνάμενον νὰ διεγείρῃ ὑπονοίας περὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ εἰς ἔργα ἀλλότρια εἰρήνης. Τὸ ἐλάχι-στον τῆς συνδρομῆς (5 φράγκα) εἶναι ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας καὶ καθαρότητος τῶν σκοπῶν ἡμῶν. Ἐὰν εὐρεθῶσιν εὐεργεταὶ γενναῖοδωροι, τότε θὰ ἔχωμεν ὑπόλοιπον χρήμα, καὶ θὰ μεταχειρισθῶμεν τοῦτο ἵνα ἀνακουφίσωμεν ἱκανὰς ἀθλιότητας καὶ ἀνεγείρωμεν ἐρείπια πλείστα, ὥστε μηδεὶς νὰ μεμφθῇ ἡμᾶς ὡς ἀνεπιτυχῶς χρησιμοποιοῦσαντας αὐτό.

Ὅ,τι πρὸ παντὸς θέλομεν εἶναι ἡ ἠθικὴ δύναμις, ἣτις κατακτᾷ τὴν ἰδέαν καὶ ταύτην θὰ πορισθῶμεν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς αὐθεντικότητος τῶν μελῶν τοῦ Κομιτάτου.

Ἡ προδωρικὴ Διεύθυνσις

HOMOLLE Πρόεδρος
GRIMANELLI Γραμματεὺς
GEORGES CLEMENCEAU
DENYS COCHIN
HENRY HOUSSEY
THÉODORE REINACH

Γ. Ι. ΓΑΥΠΗΣ



ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΑΒΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου

ΗΛΙΑ ΔΙΠ

Πρώην Καθηγητοῦ τῆς Ἀραβικῆς ἐν τῇ Θεολο-
γικῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ, καὶ
ἐν τῷ Ἀδερῳφείῳ Γυμνασίῳ.

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ὁ δὲ δεύτερος ἦτοι ὁ «Ὁμάρ Ἰβν Ἀλφάριδ» ἡ γεννήθη ἐν Αἰγύπτῳ τῷ 1181 μ. Χ., καὶ ἐν αὐτῇ ἀπέθανε τῷ 1235 μ. Χ. Ἀνῆκε δὲ εἰς τὴν σχολὴν μυστικιστῶν τινων μωαμεθανῶν γνωστικῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἀσσυρία», ἥτις ἐπωνυμία φαίνεται σηματοδοτεῖσα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς λέξεως «Σοφοί», ἢ ἐκ τῆς Ἀραβικῆς «Σιῤῥ» (ἦτοι ἕριον), ἴσως διότι οἱ τῆς σχολῆς ταύτης ὁπαδοὶ συνεθίζον νὰ περιβάλλωνται ποδήρη ἐξ ἐρίου χιτῶνα, καὶ τότε ἡ λέξις «Σούφρια» τρόπον τινὰ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν λέξιν «ρασοφόροι». Διηγῶν δὲ οἱ τῆς σχολῆς ταύτης ὁπαδοὶ λιτότατον καὶ λίαν ἐνάρετον βίον, ἐν προσευχαῖς ἀείποτε ἀσχολούμενοι καὶ ἐν μυστικῇ τινι μετὰ τοῦ Θεοῦ συνομιλίᾳ ἐνδιατρίβοντες. Τοιοῦτος ἦν καὶ ὁ περὶ

οὗ δὲ λόγος ποιητῆς. Ἡ μουσα αὐτοῦ ἀνύψου αὐτὸν ὑπεράνω τῶν γηγένων καὶ φθαρτῶν εἰς τὸν φωτεινὸν τῶν πνευμάτων κόσμον· διὸ καὶ δηγοῦνται περὶ αὐτοῦ, ὅτι πρὶν ποιήσῃ ἐκάστην τῶν ᾠδῶν αὐτοῦ περιέπιπτεν εἰς ἑκστασιν καὶ παρεδίδετο εἰς τελείαν ἀναισθησίαν, ἐν ᾗ διετέλει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας βεθυθισμένος ἄσιτος προδήλως καὶ ἄποτος, μέχρις ὅτου, ὡς ἀπὸ βαρέος ὕπνου ἐξεγειρόμενος ἀπήγγελλε τὰς ᾠδὰς αὐτοῦ. Ἡ ποίησις αὐτοῦ καὶ ὑπὸ ἑποψιν γλώσσης καὶ ὑπὸ ἑποψιν ἔννοιῶν εἶναι ἀριστοῦργημα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας· ἐν αὐτῇ δὲ αἰωρεῖται ὑψιπέτης καὶ λεπτεπίλεπτος φαντασίᾳ περιβεβλημένη περικαλλέστατον χιτῶνα λεκτικοῦ κάλλους. Καὶ εἶναι μὲν ἔρωτικά· κατὰ τὸ φαινόμενον πᾶσαι αἱ ᾠδαὶ αὐτοῦ πράγματι ὁμῶς ἀνάγονται εἰς τὸ τῆς Γραφικῆς ποιήσεως ἀλληγορικὸν εἶδος καὶ ἔχουσι μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὸ τοῦ Σολομώντος « Ἄσμα Ἀσμάτων », διότι ἐν αὐταῖς ὑπὸ τὴν συνήθη ἔρωτικὴν πέπλον κρύπτεται θεῖος διάπυρος ἔρως, ὃν τρέφει ἡ καρδία τοῦ ποιητοῦ πρὸς αὐτὴν τὴν θεότητα, καὶ ὁ ὅποιος ἐμπνέει αὐτῷ τὸ ἐξυμνεῖν τὰς θείας ιδιότητας, τὴν διὰ τῆς προνοίας σχέσιν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον, καὶ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἐν τῇ φύσει.

Ἐν τινι τῶν ᾠδῶν αὐτοῦ ὁ ποιητῆς διὰ τοῦ ἀλληγορικοῦ αὐτοῦ τρόπου ἐξυμνῶν τὴν Θεότητα καλεῖ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν θεῖον νέκταρ προὑπάρχον τῷ τῆς ἀμπέλου γεννήματος, οὐκ ἔστι οὐχὶ ἡ ἥδιστη γεύσις, ἡ διακεχυμένη εὐωδία, ἡ φωτοβόλος λάμψις, ἀλλ' αὐτὴ καὶ μόνῃ ἡ μνεῖα ὁδηγεῖ εἰς θεογνωσίαν τοῦς τοῦ Θεοῦ ἀληθεῖς λατρευτὰς τοῦς ἐν τῷ καθαρῷ πνευματικῷ αὐτῶν βίῳ ἐντροφυντάς τῇ μυστικῇ θείᾳ τῶν θεῶν καλλονῶν, καὶ οὕτω νοερῶς μεθυσκομένους, ὥσπερ ἐπεχέετο ἐπ' αὐτοὺς θεία τις νάρκη ὀνειδούς ἀλλοτρίᾳ, ἀνομίας τε πόρρω κειμένη. Τούτων τὰς καρδίας ὁ ποιητῆς ὑπολαμβάνει κριτήρας τοῦ θείου πόματος, αὐτοὺς δὲ τούτου οἰνοχόους, οἱ καίπερ ἄσχημοι καὶ ἀφανεῖς δίκην σελήνης ἐν τῇ γενέσει αὐτῆς ὄντες, μεταδίδουσιν ὅμως τῇ ἀνθρωπότητι τὴν ἡδονὴν τῆς ἀγάπης καὶ γνώσεως Θεοῦ ἣν ἀπ' αὐτοῦ, ὡς ἀπὸ φωτοβόλου Ἡλίου ἀντλοῦσιν. Ἀλλὰ τὴν θεογνωσίαν ταύτην φεῦ παριστᾷ ὁ ποιητῆς, ὡς ἀμυρωθεῖσαν σὺν τῇ ἐξελίξει τῶν αἰώνων, ἥτις ἀμυδρὰ μάλιστα καὶ δυσδιάκριτα ἔχνη τοῦ θείου ἔρωτος κατέλειπεν ἐν ταῖς ἀνθρωπίναις ψυχαῖς, ἐν τοῖς ἐγκοσμίσις ἐγκαλινδουμέναις· κεκρυμμένην δὲ μόνον ἐν τοῖς στέρνοις ὀλίγων τινῶν σοφῶν ἐχεφρόνουν ἀνδρῶν, ὧν τὰ στέρνα καλεῖ ἀμφορεῖς τοῦ θείου ἐκεῖνου πόματος· ἡ μᾶλλον καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξατμισθεῖσαν, ὥστε νὰ ὑπολείπεται ἐξ αὐτῆς μόνον τὸ ὄνομα. Ἐξάειον παριστᾷ τὴν θείαν δύναμιν, ἣν περιβάλλονται οἱ τοῦ Θεοῦ ἔρασταί, οὗς καλεῖ συμπότας τοῦ θείου ἐκεῖνου πόματος, νεκροὺς ἐκ μνημείων ἐγείροντες, τυφλῶν ἐκ γενετῆς τὰ ὄμματα καὶ κωφῶν τὰ ὦτα διανοίγοντες, ἀλάλων τὴν ἀφασίαν μόνῃ τῇ μνεῖᾳ τοῦ πόματος λύοντες, ἀεθλημένους θεραπεύοντες καὶ δηλητηρίων τὴν ἐπήρειαν καταπαύοντες, μόνῃ δὲ τῇ περὶ τὸν τοῖχον τοῦ ἀμπέλωνος τοῦ πόματος ἐκεῖνου σκιᾷ, χωλοῦς,

παραλελυμένους καὶ παντοίως νοσήματιν ἐμπεπτωκότας ἰώμενοι. Τσαυτὴν δ' ὁμολογεῖ τὴν τοῦ νέκταρος τούτου τεραστίαν δύναμιν, ὥστε δι' αὐτῆς νὰ λάβῃ ποτὲ αἰσθησιν τῆς διακεχυμένης αὐτοῦ εὐωδίας, τὴν ὁσφρησιν ἀνακτησάμενος ὁ ταυτὴν πρὶν ἀπολέσας· νὰ μὴ πλανᾶται κἂν ἐν ζῳῇ ἀσελήνου νυκτὸς ὁ μόλις ἀκρωτῆρ δακτύλῳ τούτου ἀψάμενος, ὡς σελαγίζοντα ἀστέρα ἤδη ἐν χειρὶ κρατῶν· νὰ χρησιμεύσῃ τὰ ἀποτελούντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ γράμματα, ἐπὶ μὲν τῶν μετώπων, ὡς ἐπωδὴ ἀποδιδοῦσα σωφροσύνην τοῖς δαιμονιοζομένοις, ἐπὶ δὲ τῶν σημαιῶν χαρυσσόμενα, πρὸς μέθην θείου ἐνθουσιασμοῦ τοῖς ὑπ' αὐτὰς συντεταγμένοις στρατοῖς· νὰ μαρφῶνται τὰ ἦθη, ἀρυσμένων ἐξ αὐτοῦ, τοῦ μὲν ἀνάνδρου γενναϊότητα καὶ θάρρος, τοῦ δὲ φιλαργύρου ἐλευθεριότητα καὶ γενναιοζωρίαν, τοῦ ὀργίλου ἠπιότητα καὶ πραότητα, τοῦ δὲ ἀμαθούς φωτισμὸν καὶ γνῶσιν. Ἀκολούθως ὁ ποιητῆς περιγράφων τὰς τοῦ θεοῦ τούτου πόματος ιδιότητας λέγει: « Οἱ διαύγεια μὲν ἔστιν, οὐμέντοι ὕδωρ, λεπτότης· ἀλλ' οὐκ ἀήρ, φῶς, δίχα ὁμῶς πυρός, καὶ πνεῦμα μόνον, σῶμα δ' οὐδαμῶς· ὅτι τούτου ἡ ὑπερῆς προηγίσκετο πάντων τῶν κτισμάτων, οὐδὲν δ' ἐν αὐτῷ νέον, ὃ πάλοι οὐκ ἦν· ὅτι τούτο μὲν οὐδὲ εἶδος ἔχει· οὐδὲ σχῆμα, τὰ πάντα δὲ δι' αὐτοῦ ἐκτίσθησαν σφαιρᾷ τινὶ ἀσήλῳ καὶ ἀκαταλήπτῳ τῷ ἔστερηνμένῳ φρονήσεως· τέλος δὲ, οἱ οὐδὲ πρότερον τούτῳ ὁμοῖον τι ἐγένετο, οὐδὲ ὕστερον γενήσεται ποτε. Ἀκολούθως ἐπάγει, ὅτι τούτου ἔρωτι ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκολλήθη ὥστε ἀμφότερα ἐνώσει τινὶ συμμειγνῆαι πλέον ἢ ὅσον σῶματι σῶμα ἐνσφηνουται· ὅτι ἀδίκως καταγινώσκουσιν αὐτὸν παρανομίαν, πίνοντες τοῦ νέκταρος τούτου, οὗ τὴν ἐγκατάλειψιν μᾶλλον ἀνομίαν θεωροῦσι. Μακαρίζει τοὺς μοναχτάς, οἵτινες μόνῃ τῇ ἀποφάσει μεθύσκονται πρὶν εἰ πίνωσιν ἐξ αὐτοῦ, ἐξ οὗ καὶ αὐτοὶ πρὸς τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἔτι διατελεῖ ἐν εὐθυμίᾳ, ἥτις δὲν θέλει ἐγκαταλείψει αὐτὸν καὶ μετὰ τὴν τριβὴν ἐπὶ τῶν ὁσπῶν αὐτοῦ· ὁμολογεῖ δὲ ὅτι τὸ θεῖον ἐκεῖνο ποτὶν οὐδέποτε συνισκεῖ τῇ ἀθυμίᾳ. Ὡς περ οὐ συνισκεῖ λύπη τῇ μυστικῇ ἀρμονίᾳ. Εἰτα ἐπιλέγει, ὅτι ἀδίκως τυγχάνει ὁ βίος τοῦ νήφοντος τῆς τοῦ θεοῦ τούτου νέκταρος εὐθυμίας, νὰ δὲ ἔστερηνμένος ὁ μὴ ἀποθνήσκων ἐν τῇ μέθῃ αὐτοῦ. Τελευταίον ἐπισφραγίζεται λέγων: Ἐαυτὸν οὖν θρηνεῖται ὁ τὸν βίον αὐτοῦ διαπνήσας ἄμοιρος αὐτοῦ καὶ ἀκοινώητος.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀρχαίας Ἀραβικῆς ποιήσεως καὶ τινῶν τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων αὐτῆς ποιητῶν. Εἰς συμπλήρωσιν δὲ τῆς παρούσης μελέτης θεωρῶ ἐπικαίρον νῦν, ἵνα εἴπω τινὰ καὶ περὶ τῆς συγχρόνου ποιήσεως καὶ τινῶν τῶν συγχρόνων ποιητῶν.

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μὲν εἰς τὴν σύγχρονον Ἀραβικὴν ποίησιν ἰστέον, ὅτι αὕτη ἐν πολλοῖς μὲν ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν ἀρχαίαν ὑπὸ ἑποψιν καθαρότητος γλώσσης, γλαφυρότητος, δυνάμειος καὶ ἀδρότητος λόγου, ποικιλίας τρόπων καὶ σχημάτων, καὶ κάλλους φράσεως τε καὶ ἔννοιῶν· ὑπερτερεῖ δ' αὐτὴν α'.) ὡς ἐν ἀχρηστία τιθεμένη ὡς τὰ πολλά, τὰς ἀπρηχαιωμένας λέξεις ὡς καὶ τοὺς πεπαλαιωμένους τῆς συντάξεως τρόπους· β'.) ὡς βαίνουσα δσημέραι βραδέως μὲν ἀλλ' ἐπιτυχῶς

πρὸς τὴν διαρρύθμισιν τοῦ διανοεῖσθαι καὶ ἐκφράζεσθαι κατὰ τρόπον Εὐρωπαϊκὴν τινα χροιάν ἔχοντα ἐπαισθητῶς καλλύνοντα καὶ ἐξωραΐζοντα αὐτήν, καὶ γ'·) τὸ καὶ σπουδαιότερον, ὡς εἰσχαγοῦσα καὶ προσθεῖσα εἰς τὴν Ἀραβικὴν φιλολογίαν, κλάδον πολυτιμώτατον τῶς αὐτῇ ἄγνωστον, τὸν δραματικὸν λέγω, τῆς καινοτομίας ταύτης συντελεσθείσης διὰ τῆς ἐκ τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν μεταφράσεως τραγωδιῶν καὶ κωμωδιῶν τινων, κατὰ τι δὲ καὶ διὰ τῆς συγγραφῆς πρωτοτύπων τοούτων, ἀτελῶς προφανῶς καὶ οὐχὶ ὡς δεῖ ἀνταποκρινομένων πρὸς τὰς τῶν λοιπῶν πεπολιτισμένων ἔθνων. Καὶ οὕτως ἡ σύγχρονος ποιήσεις, ἀπ' ἐνὸς μὲν τηροῦσα τὸν θεμελιώδη χαρακτήρα τῆς ἀρχαίας, ἀπ' ἑτέρου δὲ τέμνουσα νέαν ὁδὸν ὁμαλωτέραν, ὡραιότεραν καὶ μᾶλλον ἐπαγωγόν, ὡς συννοοῦσα τὸ ὠφέλιμον μετὰ τοῦ ἡδέος, θεωρεῖται δικαίως ὡς πρόσδος καὶ ἀνάπτυξις τῆς πρώτης, οὐχὶ καταργοῦσα καὶ διασείουσα αὐτήν ἐκ βάθρων, ἀλλὰ τελειοποιούσα καὶ καλλύνουσα.

Καὶ ἵνα μὴ ἐπιβάρυνω τοὺς ἐριτίμους ἀναγνώστας τῆς μελέτης μου ταύτης διὰ τῆς φορτικῆς ἀπαριθμήσεως τῶν οὐκ ὀλίγων ἀξιολογημονεύτων συγγραμμάτων ποιητῶν ἀρκοῦμαι εἰς τὴν μνείαν δύο μόνων ἐξ αὐτῶν καὶ δὴ νεωτέρων, τῶν μᾶλλον τῶν λοιπῶν διακριθέντων ἐπὶ γονιμότητι πνεύματος καὶ ποιητικῇ δοκιμότητι πανδήμως ἐκτιμωμένη καὶ ἀναγνωρίζομένη.

Τούτων ὁ μὲν πρῶτος τυγχάνει χριστιανὸς καλεῖται δὲ « Ἀλχαίχ Ναχιλ », υἱὸς « Σουλεϊμάν Χαδδάν », ἕγγονος ἐκ θυγατρὸς τοῦ αἰδίου ἐνδύξου μεγάλου φιλολόγου καὶ ποιητοῦ « Ἀλχαίχ Νασηφ Ἀλζαχί », ἔλκων μὲν τὴν καταγωγὴν ἐκ Λιδάνου τῆς Συρίας, γεννηθεὶς δ' ἐν Βηρυτῇ τῇ 1867, καὶ ἀπεβίωσας ἐν Ἀλεξανδρίᾳ τῇ 1899, νεώτατος ἐν ἀκμῇ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Ὁ ἀλγίστου μνήμης νέος οὗτος κατὰ τὸ ὀλιγοχρόνιον τοῦ βίου αὐτοῦ διάστημα κατώρθωσε νὰ ἐπιτελέσῃ ἀληθῆ θάυματα ἐν τῇ ποιήσει καὶ τῇ λογοτεχνίᾳ ἐν γένει, ὥστε δικαίως ἀπεσπάσαστο τὸν πάνδημον θαυμασμόν, καὶ ἀπέκτῃς φήμην, ἣν οὐδεὶς ἄλλος τῶν τε πρὸ αὐτοῦ καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐκτίσαστο. Ἀπὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἐργαζόμενος ὡς συντάκτης ξένων φύλλων καὶ τελευταῖον ὡς ἰδιοκτήτης ἰδίου φύλλου ἀφιέρου τὰς υπολειπομένας ὥρας τῆς σχολῆς αὐτοῦ εἰς ποικίλας ἐν γένει ποιήσεις καὶ πεζογραφίας καὶ εἰς μεταφράσιν μετὰ διασκευῆς ἢ συγγραφῆν διαφόρων μυθιστορημάτων καὶ τραγωδιῶν, ὧν Ἑλληνικῆς μὲν ὑποθέσεως τυγχάνουσι τοῦ Βολταίρου « Ὁ Οὐδύπους τύραννος », καὶ τοῦ Ρακίνα « ἡ Φαίδρα », καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι », ἣν ὁ μεταφραστὴς τιτλοφορεῖ « Ἡ ἑλπίς μετὰ τὸν ἀπελπισμόν ». Ἐκτὸς δὲ τῶν λοιπῶν μεταφρασθεισῶν τραγωδιῶν συνεγράψαν ὑπ' αὐτοῦ πρωτοτύπως « Ὁ Σαλάχουδδίν » (ἦτοι ὁ Σαλαδίνος), « Αἱ τῶν Ἀράβων ἐκδικήσεις », καὶ « Ὁ Ἀδῆ Ἰβνι Ζάϊν », ὧν αἱ δύο τελευταῖαι τυγχάνουσι καθαρὰς ἀρχαίας Ἀραβικῆς ὑποθέσεως.

Μόνον δὲ ἡ τελευταία τραγωδία ἐξ ὧν μετέφρασεν ἡ ἐποίησεν εἶναι ἑμμετρος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους,

αἱ δὲ λοιπαὶ τυγχάνουσι σύμμικτοι ἐκ πεζοῦ κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ὀλιγώτερον ἐξ ἑμμέτρου λόγου, κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν παρὰ πᾶσι τοῖς συγγραφοῦσι Ἀραβι ποιηταῖς ἔθος. Τούτου δὲ αἰτία εἶναι α'. μὲν ἡ ἀπαντῶσα ἐν τῇ Ἀραβικῇ ποιήσει δυσκολία τοῦ ὁμοιοτελεύτου, μὴ περιοριζομένου μόνον μεταξὺ δύο στίχων, ἀλλὰ διήκοντος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς ᾠδῆς, ὅσον μακρὰ καὶ ἂν εἶναι αὕτη· ἐκτὸς ἂν τὸ ποίημα ἀνήκῃ εἰς τὸ κατὰ σύστημα ἢ στροφὰς εἶδος, (ἐπερ σημειώτεον, ὅτι εἶναι νεωτερισμὸς ἐν τῇ Ἀραβικῇ ποιήσει ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ἐν Ἀνδalousiᾳ ἡτοι τῇ Ἰσπανίᾳ κυριαρχίας τῶν Ἀράβων) ἢ εἰς τὸ τῶν « Ἀραβίξ » εἶδος, ὅτε ἐπιτρέπεται ἡ ποικιλία ἐν τῇ ὁμοιοτελείᾳ· β'. δὲ ἡ ἀνέκαθεν ἐπικρατοῦσα παρὰ τοῖς Ἀραβι ποιηταῖς πεπολιτισμένη, ὅτι ὁ ἑμμετρος λόγος ἀρμόζει μόνον εἰς τὰς ὑψηλὰς ἰδέας, ὅτε ὑπαγορεύεται ὑπὸ τῆς πτεροέστης φαντασίας καὶ τῆς ποιητικῆς ἐξάρσεως, ἐπαφειμένης εἰς τὸν περὶ λόγον τῆς ἐκφράσεως τῶν συνήθων καὶ πεπατημένων ἐννοιῶν. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ ἀποχὴ τῶν ἀρχαίων Ἀράβων ποιητῶν ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν κλάδων τῆς ποιήσεως, τοῦ τε ἐπικοῦ καὶ τοῦ δραματικοῦ, ὡς καὶ ὁ ἐκ τοῦ κύκλου τῶν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Ἀραβικὴν μεταφράσεων ἀποκλεισμὸς πάντων τῶν προϊόντων τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως, ὡς βῆσιν ἐχόντων τὸν μῦθον ἢ τὴν ἱστορίαν, ἀμφότερα ἐκ διηγηματικῆς πηγῆς ἀντλοῦντα.

Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων ἔργων τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μεγαλοφυοῦς λογοτέχνου καὶ ποιητοῦ παρατίθηναι ὥδε τὴν μετάφρασιν ἐνὸς αὐτοῦ ἑμμέτρου διηγήματος ἐρωτικῆν μὲν ἔχοντος τὴν ὑπόθεσιν, ἠθικοῦ ὅμως ἐξ ἄλλου καὶ διδακτικοῦ, προκειμένου ἐν αὐτῷ περὶ ἐρωτος ἀγνοῦ καὶ καθαρῶν συνεχόμενον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς σωφροσύνης, αἰδοῦ καὶ σεμνότητος, καὶ εἰς τραγικὸν τέλος καταλήγοντος· ἔχει δὲ τοῦτο ὡς ἐξῆς:

Διήγησις αὕτη περὶ νεάνιδος
Λεπτοφυοῦς, πάνυ ὡραίας καὶ ἀγνῆς,
Ὡς ἄνθος ἐν ῥοδῶνι, οὐτινος οὐδὲν
Πόθ' ἦψατο πλὴν ῥόδου, αἶψας τε πνοῶν·
Ἦς περ ἐκόσμου τὰς ἐκπάγλους παρειάς
Εὐόσμα ῥόδα θαλερᾶς νεότητος·
Καὶ ἦτις ἦν ὁμοία λιγυρῷ κλώνι
Σαλευομένῳ τοῦ Ζεφύρου ταῖς πνοαῖς·
Λευκὴ τὴν ὄψιν, ἐστεμμένον ἔχουσα
Τὸ μέτωπον τῇ κόμῃ, ὅπερ οὕτως ἦν
Προσεοικὸς τῇ αἴγλῃ, ὁμματι ἥοις
Ὅψιν ζοφώδην τῆς νυκτὸς αὐγάζοντι.



Ἡ γοῦν νεάνις αὕτη ἦν μονογενὴς
Τεκοῦσιν, ἐκφυεῖσα ἐν κόμῃ τινί,
Καθάπερ ἄνθος ἐν κλιτῷ χλοεραῖς.
Οὐδὲν ἐκ πάντων ἦρα ἦδε ὅλως ἢ
Λειψῶνας ἀνθοσπάρτους καὶ ῥοδοχρεῖς,
Ἐνθ' οὐκ ἐπαύετο νῦν μὲν προπέμπουσα
Κατὰ δυσμὰς διφρολατοῦντα ἥλιον,
Ὡς αὖθις δεξιμένη ἐξ ἀνατολῶν,
Ἀνατελλάσκει τῆς ἡοῦς νεότησσοντα·
Νῦν δ' ἐν δελνίῳ θεομένη ἐαυτῆς
Τὸ εἶδωλον, ὥσπερ ἐκείνη ἐν αὐτῇ
Τὸ ἐαυτῆς ἑώρα εἶδος ἐναργῶς.



Καὶ ποτ' ἐν ᾧ πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς σκηνῆς
 'Εν τῷ ἀγρῷ κατὰ τὴν δύσιν ἴστατο,
 'Ὡς περ ὁ Φοῖβος ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος,
 'Εν ᾧ αὐτῆς ἡ κόρη ἐσκορπίζετο
 Θωπευομένη τοῦ Ζεφύρου ταῖς χερσὶ,
 Δίκην σφαιρᾶς κολπομένης πνεύματι,
 'Ἴππου βημάτων ἄφνω ἦσθετο ἐγγύς,
 Οὐ νεανίας εὐσταλὴς ἐπέβαινεν,
 'Ὡς ἢν εὐκάμπτου δόρατος ἀνάστημα,
 Κυκλοτερεῖς τε καὶ ὠραῖοι ὀφθαλμοί,
 Αὐτῶν τε τῶν λογχῶν πολλῶ τομώτεροι,
 Καὶ ὅστις ἄρα ξίφος μὲν ἐδάσταζεν
 'Εν τῇ χειρὶ, ἐν ὀφθαλμοῖς δὲ ἕτερον
 'Εκέκτιτο, τοῦ πρῶτου αἰχμηρότερον
 Στολὴν τε ἐνεδέδυτο ἀστράπτουσαν
 Κοσμήμασιν, ἥπερ σελήνη ἐοικώς
 'Εδείκνυτο μέσῳ ἀστέρων φωταυγῶν. (23)

X

Καὶ προσελθὼν ἀθῶψ μειδιάματι
 Πρὸς τὴν νεανίδα χαρίεις καὶ σεμνός,
 Ποτήριον δοῦναι ἐδοίτο ὕδατος,
 Καὶ γὰρ δεινῶς τῇ δίψῃ διεφλέγετο·
 'Ἡ δὲ κοιμίσασα τὸ ὕδωρ δίδωσι
 Τῷ νεανίᾳ, οὗ τὴν μάγον καλλονὴν
 Βοῶν βλεφάροις ἐθεώρει ἀτενώς,
 'Εκείνου μὲν τοῦ ποτηρίου πίνοντος,
 Αὐτὴ δὲ τῆς ἐκείνου μάγου καλλονῆς
 Νέκταρ ἥδ' ὡς μὲν πλὴν φρενὸς καυτήριον.
 Καὶ ταύτη μὲν τῆς θεᾶς κόρος ἦν οὐδεῖς, (24)
 'Εκείνος δὲ τὴν διήσαν σβέσας παύεται,
 Καὶ ταύτη ἀποδίδωσι τὸ κύπελλον
 'Ανθ' ὕδατος εὐγνωμοσύνης ἐμπλεον,
 Καὶ ἅμ' ἀπέρχεται τὸ χαῖρε προσειπὼν.
 'Αλλὰ τῇ κόρῃ ἀπελθὼν κατέλιπε
 'Ανθ' ὕδατιών ψυχρινῶν, ἃ πέπωκε
 Φλόγα ὀδύνης τοῦ θυμοῦ ὀλέτειραν.
 'Αμα γὰρ ἔρωτ' εἰσιόντι, τῆς παιδὸς
 'Εμπλέκεται ἡ ἀπαλὴ διάνοια
 'Αλοῦσ' ἢ τέως ὅλως ἔρωτος ἀγνώς.
 'Εξ οὗ ζοφώδη νύκτα καὶ ἀσέλγηνον
 'Ανύει ὀλως ἄθυμος ἡ τάλαινά,
 Οὐδ' ἐλαχίστην κἄν ἀκτίνα φέγγουσαν
 'Ὅρῳσ' ἐλπίδος ἀκεσώδυνόν ποθεν.
 Καὶ ἐπειδήπερ ἐν βλεφάροις νυσταγμὸς
 Περιπίπτάμενος εἰσδύνει βούλοιοτο,
 Τὸ φίλατον τοῦ ἐρωμένου εἰδωλόν
 Τοῦτον αὐτίκα προσῶν ἀπῆλυνεν.

X

'Εως λιπούσης τῆς νυκτὸς ἀνέτειλεν
 'Ὁ ἥλιος ἐν τῷ ὀρίζοντι φαιδρός·
 'Ὅτε ἰδοῦ τοῦ ἐρωμένου ἄγγελος
 'Ἦκει κομίζων δῶρόν τι ἐπ' αἶμιον
 Δοθῆναι κόρῃ βασιλίδι καλλονῆς·
 Κάτοπτρον, ὅπερ κύκλωθεν ἐστέφετο
 Πλασίφ' ἐξ ἀργύρου ἐξαστράπτοντι.
 Καὶ προσελθὼν, δῶρον, ᾧ δέσποινά φησὶ,

(23) Παράβλ. τὸ τοῦ Εὐριπίδου :

«... Ὡς
 'Ὅπλοισι χρυσέοισιν ἐκπρεπῆς, γέρον,
 'Εφοῖς ὁμοία φλεγέθων βολαῖς ἀελίου» (Φοῖνισ 167).

(24) Παράβλ. τὸ τοῦ Εὐριπ.

«Ναῶν δ' εἰς ἀριθμὸν ἤλυθον
 Καὶ θεὰν ἀθέσφατον,
 Τὰν γυναικεῖαν ὄψιν ὁμμάτων
 'Ὡς πλήσαιμι, μέλινον ἄδονά». ('Ιφιγέν. ἐν Αἰδλ. 225)

Τόδε παρὰ τοῦμοι δεσπότην δέξαίω,
 Τὸ χαῖρε δ' ἅμα προσειπὼν ἀπέρχεται.
 'Ἦν δὲ τοῦ πόματος τὸ δῶρον ἀμοιβή·
 'Αλλ' ὥφειλε μὴδὲ τὸ πόμα πρότερον,
 Μὴδ' ἀμοιβὴν τιν' ἕστερον εἶναι ποτε,
 'Εξ ὧν ἐάλω ἡ καρδία τῆς παιδὸς
 Τῷ τοῦ ὠραίου νεανίου ἔρωτι
 Τρωθεῖσα πλὴν οὐδὲν εἰδύσα κατ' ἀρχάς.
 Τὸ τραῦματι δὲ τικρομένη εἰς χοῆς
 Δακρύων ἀνελύετο βαρυαλγής,
 Τῷ πόθῳ τρυχομένη τοῦ ἀγαπητοῦ,
 'Ὅς τῶν γεγεννημένων ἐν ἀγνοίᾳ ἦν,
 Καθάπερ τόξον, οὐ τὸ βέλος ἀφ' ἐθὲν
 'Απέκτεινε πλὴν πόρῳ πάσης ἐνοχῆς,
 'Ὡς ἀγνοοῦν τὸ πεπραγμένον ἐγκλημα.

X

'Ἡ δὲ νεανίς, εἰποτ' ἐσωπτορίζετο
 'Εν τῷ κατόπτρῳ ἑαυτὴν τε ἐβλεπεν,
 'Αμα κάκεινον ἐμνησκότο μορφῆς.
 'Εν τῷ μεμνησθαι δὲ τοῦ ἔρωτος τὸ πῦρ
 'Εν τῇ καρδίᾳ μᾶλλον ἐξεκαίετο
 'Επιδεινοῦν τὴν νόσον ἢ κατείχετο.
 Καὶ οὕτω φλεγόμενη ἔρωτος πυρὶ
 Καὶ τικρομένη διετέλει θθίνουσα,
 'Ὡς τε τοῖς ὀφθαλμοῖς δοκεῖν, ὡς τις σκιά
 Πνοῆς ἀνέμου λεπτότερα τοῦ λοιποῦ.
 'Ὅτε πεδοῦσ' ἐπὶ τῆς κλίνης 'γδοῦπνσε
 'Ἦττων γεγεννημένη νόσον χαλεπῆς.
 Καὶ πάθος μὲν κατήγγελλεν, ὃ δῖλλον ἦν,
 Τὸ δ' ἀφανὲς ἐνδόν ἀπέκρυπτε μυχῶν, (25)
 'Ὡς δ' ἅπαντας ἐξεστηκότας ἀπορεῖν,
 Οὐδὲ τὸ νόσημα, ὅποιον ἄρα ἦν,
 Νοοῦντάς πως, οὐδὲ τὸ φάρμακον, εἰκός.
 Οἱ δὲ τεκόντες θοήνων οὐκ ἐπαύοντο
 Καὶ ὀδυρμῶν, πλὴν τούτων ὄνους οὐκ ἦν·
 'Επεὶ ἡ κόρη κρύπτουσα ἐπιμελῶς
 Τὸ πάθος ἔφασκεν, ὡς ἦδει μὲν οὐδὲν
 'Ετερον, ἢ ὡς τοῦτο εἰμαρμένον ἦν.
 'Εως ὃ θάνατος παρέστη καταφθᾶς,
 Τὰς πτέρυγας τε ἐθαπλώσας, πρὸς αὐτὴν
 'Ἦρξε περὶ ὑπάρξεως πάλης δεινῆς,
 Καθ' ἣν τῇ ἀγωνίᾳ ἀντετάσσεται
 Τὸ πνεῦμα ἀποσπᾶσθ' ἥδη ἀνθρώπῳ
 Τὸν θάνατον, κἄν πρὸς καιρὸν ἀμύνουσα.
 Κύκλω δ' αὐτῆς παρήσαν οἱ προσήκοντες,
 Πάντες θορυνοῦντες, πλὴν δυνάμενοι οὐδέν.
 Τότε καὶ Φοῖβος δῶν, ὥς περ εἰσίστο
 Αὐτῷ, τὸ χαῖρε προσεφώνει τῇ παιδί.
 'Αλλ' οὐκ εἰς τὸ ἐπανιδεῖν, ὡς τέως ἦν.

X

Καὶ μεταξὺ ἄφνω ἐν τοῖς ὥσιν αὐτῆς
 'Εξω τῆς πύλης ἵππου βήματα κροτεῖ,
 'Ἦκοντα δὲ τὸν φίλατον αὐτῆς ὁρᾷ.
 Πλὴν φεῦ, ἄφ' οὗ πᾶσα ἀπόλετο ἐλπίς
 Τὸ χρέος ἤκεν ἐκπληρώσων, ὅτ' οὐκ ἦν
 Τίς ὄνους τῆς ἐκπληρώσεως λοιπόν.
 'Εγγύς δ' αὐτῆς παρακαθίσας ἀγνοῶν,
 'Ὁ ἐδεδράκει ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ
 Σπάθῃ ποτὲ ἀνασπασθεῖσα φονικῇ,
 Στοργὴ διεπνυνθάνετ' ἀνιστορῶν
 'Αμα καὶ δέει, ὅπως ἐπληξεν αὐτὴν
 Τὸ τοῦ θανάτου βέλος τὸ ὀδυνηρόν.

(25) Παράβλ. τὸ τοῦ Εὐριπ.

«'Επεὶ μ' ἔρωος ἔτρωσεν, ἐσκόπου, ὅπως
 Κάλλιστα ἐνέγκαιμι· αὐτόν· ἡρεῖα μὲν οὖν
 'Ἐκ τοῦδε σιγᾶν τήνδε καὶ κρύπτειν νόσον», ('Ἰππόλ. 395).

Ἡ δέ, ροδόχρου ἐρυθήματος αἰδοῦς,
 Αὐτῆς μετώπου τὸ ὥχρον ποικίλαντος, (26)
 Στένουσα, ἔφη, οἶμοι τῇ ταλαίνῃ, ἥς
 Βέλος διήξε τῆς καρδίας ἀφεθὲν
 Ἐκ τῶν ὀμμάτων νεανίου εὐεidoῦς.
 Ἴδου τὸ νόσθημα, ὕψ' οὐ ἡ τάλαινα
 Ἀπόλωλα, ὁπόσοι δ' ἄλλοι πρὸ ἐμοῦ
 Τόνδε τὸν τρόπον ἐρασταὶ ἀπώλοντο.
 Τοῦ δὲ ἐπερομένου, ὅστις ἄρα ἦν
 Κεῖνος ὁ νεανίας, αὐτῇ πάραντα
 Τὸ ἐσοπτρον λαβοῦσα ἀδλνχρᾷ χειρί,
 Ἦν ἐθλίβεν ἡ μιὰρὰ θανάτου χεῖρ,
 Ἠρέμα ἀναβλέψασα εἶπεν αὐτῷ:
 Τὴν αὔριον ἡμέραν, ἐπειδάν, ὦ τάν,
 Ὁ Φοῖβος ἀνατείλῃ, ὅτε ἡ ἐμὴ
 Ψυχὴ ἀφελστικυῖα ἔσται τῆς χθονός,
 Εἰ βούλει, τίς ἐστὶ μαθεῖν, οὐ ἔρωτι
 Ἐγὼ ἡ τάλαινα ἐμέτροισα τὸ ζῆν,
 Ἐδόπτρω τῷδε ἐγκατοπτοῖζόμενος
 Τοῦτον αὐτὸν εὐρήσεις φίλτατε ἐκεῖ.

Ὁ δὲ δεῦτερος εἶναι ὁ « Ahmad Bey Chauky », Μωαμεθανὸς Αἰγύπτιος, γνωστὸς ὑπὸ τὸν τίτλον « Ποιητῆς τοῦ ἡγεμόνος », καθ' ὅτι τυγχάνει ἰδιαίτερος ποιητῆς τῆς Α. Ὑψηλότητος τοῦ Ἀντιβασιλέως Αἰγύπτου Ἀbbās Χιλμῆ Πασᾶ, γεννηθεὶς ἐν Καῖρῳ καὶ ἄγων νῦν τὸ 37ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Εἶναι λυρικός ποιητῆς, καὶ θεωρεῖται δικαίως, ὡς ὁ ὑπατος πάντων τῶν συγχρόνων ζώντων ποιητῶν. Καὶ φέρει μὲν ἡ ποίησις αὐτοῦ τὸν γενικὸν χαρακτήρα τῆς ἀρχαίας Ἀραβικῆς ποιήσεως, διακρίνεται ἔμως αὐτῆς, καθ' ὅτι παρουσιάζει πάντοτε νέας καὶ πρωτοτύπους ἰδέας, διευθυνομένης καὶ ρυθμιζομένης ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς μορφώσεως, ἥς ἔτυχε, μᾶλλον ἢ ἐπομένως τυφλῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως τοῖς στερεοτύποις καὶ ἀναλλοιώτοις τρόποις τῆς ἀρχαίας ποιήσεως, ὡς συμβαίνει παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν λαϊκῶν ποιητῶν, καὶ μάλιστα τοῖς ἀγεύστοις εὐρωπαϊκῆς παιδείας. Καὶ ἀποτελεῖται μὲν τὸ πλεῖστον τῶν ποιημάτων αὐτοῦ ἐξ ἐγκωμίων ἐπὶ διαφόροις εὐκαιρίαις, πρὸς τε τὸν νῦν ἐπὶ τοῦ Χεδιβικοῦ θρόνου εὐκλεῶς καθήμενον καὶ τινὰς τῶν προκατόχων αὐτοῦ· τοῦτο ἔμως δὲν ἀποκλείει τὴν τανυπτέρυγον αὐτοῦ Μοῦσαν τοῦ νᾶ ἐφίπταται δίκην μελίσης ἐπὶ παντὸς θελκτικοῦ καὶ ὠφελίμου ἐκ τῶν ποικίλων τῆς ποιήσεως ἀντικειμένων.

Εἶχον δὲ ποτε μεταφράσει καὶ δημοσιεύσει δύο αὐτοῦ ᾠδὰς, τὴν μίαν, ἥτις εἶναι ἐλεγείον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Βέρδη, εἰς πεζόν, τὴν δ' ἑτέραν, ἥτις τυγχάνει ἐλεγείον εἰς τὸν Bichára Τακλά Πασᾶ ἰδρυτὴν τῆς Ἀραβικῆς ἐφημερίδος « Ἀλαχράμ », εἰς ἔμμετρον λόγον, ἥν καὶ ἀναδημοσιεύω νῦν μετὰ τινων μικρῶν παραλλαγῶν χάριν τῶν μὴ ἀναγνόντων αὐτὴν τότε ἐριτίμων ἀν.γνωστῶν ἔχουσιν, ὡς ἐξῆς:

Παπαί, ἡλίκον νῦν ἐνέσκηψε δεινὸν
 Δύο λαοὺς ὁμοῦ ἀράξαν ἐν ταῦτ' ὦ!
 Τέθνηκε γὰρ ἀνὴρ, οἱ δ' ἄνδρες οὐ πολλοί.
 Καὶ νῦν ἡ μὲν Συρία τὸν υἱὸν θορνεῖ,
 Ἡ δὲ τοῦ Νείλου κοίτη πάροικον χροστὸν
 Εὐέλπιν ἄνδρα ἀμφοτέροις τοῖς λαοῖς,
 Φιλόστογον προστάτην οἱ προσήκοντες,
 Οἱ φίλοι δὲ τὸν ἐν φιλίᾳ εὐσταθῇ,
 Τὸ δίκαιον ξίφος ἐπικρεμάμενον,
 Ἡ δὲ λογογραφία, ἡ πολιτικὴ,
 Καὶ κριτικὴ τὸν ἐν ταῖς γνώμας ἀσφαλῆ.

×

Ἄρτι μὲν ἐν τοῖς ζῶσι φίλτατέ μοι ἦς,
 Καὶ σήμερον, ὡς πόρρω κεῖσαι τῆς ζωῆς!
 Οὐ φέρω τὴν τοῦ σοῦ προσώπου στέρησιν·
 Χαρίεν γὰρ τὸ τῆς φιλίας πρόσωπον,
 Στάζον μεγαθυμίαν τε καὶ ἀρετὴν,
 Καὶ κλῖνον, ὅπου γῆς ἡ πίστις ἂν στραφῇ
 Τὸ δ' ἄριστον, ὧν λείπει ἄνθρωπος θανὼν
 Ἐπὶ χθονὸς λαμπραὶ τοῦ βίου ἀρεταί,
 Ἄς δύναται ἂν θορνῆσαι φίλος, ὡς εἰκός.
 Ἀλλ' οἷον ἄρα οἶμοι πέπονθα δεινὸν
 Ἐκ τοῦ θανάτου τί δὲ ἔκρυσέ σοι γῆ!

×

Ἀμφιρορεπῆ τὰ τῶν ἀνθρώπων πέφυκεν
 Ἀεῖποτε, πλὴν ἐν μιᾷ ὥρᾳ δεινῇ,
 Καθ' ἣν ἀμφιβολία πᾶσα παύεται,
 Ἡ τε ψυχὴ πρὸς τὴν ἀλήθειαν μολεῖ
 Ὅρῶσα πᾶν τὸ παρελθὸν ὄναρ σκιᾶς.
 Προσφεύγει τότε ὁ ἐπιθανάτιος
 Πρὸς τοὺς Ἀσκληπιοὺς τὴν ἰαδὴν ζητῶν,
 Ἀλλ' οἶμοι! τί νοσῶν νοσοῦντι δύναται;

×

Ὀμμάτων σκοτασμὸς ἐστὶν ὁ θάνατος,
 Καὶ ἐν τοῖς στέροσις ἄχθος οὐκ ἀνασχετόν.
 Καὶ μοι δοκεῖ ἥττον τὸ δόρυ φονικόν
 Τῶν τελευταίων φοδεῶν αὐτοῦ στιγμῶν,
 Ὡν καὶ σμικρῷ μορφῇ πᾶν μέλος τρωτόν.
 Καθῆκει δὲ ἡ τοῦ βίου τελευτή,
 Ἐνθ' οὗτ' ἐφῆβοις εὐτελές ἐστὶ τὸ ζῆν,
 Οὐδὲ παρήλξιν ὁ βίος μισθός.

×

Ἴδε ἡ γῆ μετὰ τοῦ γένους τῶν βροτῶν,
 Ὡς θέατρον ἐν ᾧ διδάσκονται φεῖ
 Ποικίλαι τραγωδίαί, ὧν δραματουργὸς
 Αὐτὸς ὁ χρόνος ἐκτυλίσσων τὰς σκηνὰς
 Ἐκάστοτε καὶ κλείων τὴν παράστασιν.

×

Σὺ δὲ ὁ ἐν φιλτάτοις φίλτατος ἀνὴρ,
 Ὁ ἐκδημῶν βίᾳ πασῶν τῶν καρδιῶν,
 Ἴθι θαρρῶν, τῶν γὰρ ὑψίστων ἀρετῶν
 Σὺν τῇ εὐκλείᾳ, ἃς κατέλιπες θανὼν
 Πιστότατός σοι ἔσται Γαβριήλ φρουρός. (27)

(26) Παράβλ. τὸ τοῦ Εὐριπ.

« Πολύθυτον δὲ δι' ἄλλους Ἄρ-
 τέμειδος ἡλυθον ὁρομένα,
 Φοινίσσουσα παρῇδ' ἑμᾶν
 Αἰσχρὴν νεοθαλεῖ » (Ἰφιγέν. ἐν Αἰδλ. 183).

(27) Γαβριήλ καλεῖται ὁ υἱὸς τοῦ Τάκλα Πασᾶ, περὶ οὗ πρόκειται. Ἡ δὲ μετάφρασις τοῦ ἐλεγείου τούτου ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ἐνταῦθα ἐκδιδομένῳ ἡμερησίῳ φύλλῳ « ἡ Ὀμόνοια » (ὄρα ἔτος ΚΒ', ἀριθ. 6122).

Νῦν δὲ παρατίθηναι καὶ τὴν μετάφρασιν περικοπῆς ἀντικείμενον ἐχούσης τὴν ἐμφάνειαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκ τινος μακρᾶς αὐτοῦ ὥδης ἐν ἣ ἐξιστορεῖ τὰ διάφορα γεγονότα, ἅτινα ἐξετυλίχθησαν ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς ἀπὸ τῶν ἀρχαιολογικῶν μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἐχει δὲ αὐτὴ ὡς ἐξῆς :

Ἰησοῦς ἐγεννήθη καὶ ἅμα αὐτῷ
Συντετέχθη τὸ πρῶτον, καὶ τούτῳ ὁμοῦ
Τὸ μεγάλθυμον ὄντως, γενναῖον τε πᾶν,
Τὸ τῆς γνώσεως ᾧς δωρεῶν τε πληθύν.
Κατ' ἐκείνην δὲ κόσμος καὶ πέρατα γῆς
Τοῦ τεχθέντος παιδὸς τῷ ἐκλάμπρῳ φωτί.
Καὶ ὁρθεύσαν ἐξῆλθε τὸ θαῦμα Χριστοῦ,
Ὡς Ἡοῦς ἐκπορεύεται αἶγλη ἐν γῇ,
Τὴν τε γῆν τοὺς τε κόσμους αὐτῆς ἐμπιπλῶν,
Καὶ ἡ κτίσις μαρμαίρει ἀπλῆτῳ φωτί.
Οὐδαμῶς ἀπειλῇ, οὐδὲ κράτος οὐδέν,
Οὐδ' ἐκδίκησις ὅλως οὐδέ τις αἰχμῇ,
Οὐδὲ βρόμος μαχῶν, οὐδ' αἱμάτων χοή.



Βασιλεὺς ἐνδιατήματα ἔσχε τὴν γῆν,
Ἔως οὐ ἐκορέσθη καὶ τότε αὐτῷ,
Ὡς αὐτὴ ἀνεπλήρωσε γῆν οὐρανός.
Καὶ ὑπῆκουσαν τούτῳ καθάπερ Θεῷ
Τῶν γερόντων τινὲς ἀσθενεῖς ταπεινοί,
Ὡν τοὺς νόμους ἡσπάσαντο δῆμοι πολλοί,
Βασιλεῖς τε καὶ νόες καὶ ἄνδρες σοφοί.
Καὶ ἐν τόπῳ παντὶ οὗτο ἔστησαν γῆς,
Καὶ εἰς πᾶσαν κατέπλευσαν πόντου ἀκτῆν.
Εἰσελθόντας δ' εἰς Θῆβας προφρόνως αὐτοῦς
Ἵπεδέξαντο ἄνδρες ἐν Θῆβαις σοφοί,
Οἱ τὰ τούτων μυστήρια θέμενοι νῶ
Παρεδέξαντο· ῥάδιον γὰρ τοὺς σοφοὺς
Γευσσάμενους νοεῖν τὸ ὀρθὸν κάληθές.
Καὶ εὐθέως κατέστη μονὴ ὁ ναός,
Καὶ ἰδοὺ ἡ μονὴ εὐφροσύνη καὶ ᾠδῆς.
Καὶ αἱ Θῆβαις λοιπὸν καὶ ἡ Μέμφις ὁμοῦ,
Καὶ ὁ Νεῖλος αὐτός, καὶ ἡ τούτου κοιλιάς,
Κράτος πάντα κατέστη Χριστῷ Ἰησοῦ.
Καὶ γὰρ πᾶσα ἡ γῆ, καὶ ὁ ἅπας αἰθῆρ
Τοῦ Κυρίου τυγχάνουσι κτῆμα ἁεὶ.
Οἱ προφῆται δ' εἰσὶ τάληθοῦς βασιλεῖς,
Οἷς ἀγάπην καὶ πίστιν ὁμνῶσι λαοί.
Τὰς θρησκείας δὲ μόνον ἀρνοῦνται βροτοί
Κακοδαίμονες ὄντες καὶ ἄγαν οἰκτροί.
Οὐ γὰρ νεύσει οὐδέποθ' ὁ Μέγας Θεός
Ἐκλιπεῖν τὴν πρὸς πίστιν ἀνθρώπων ροπήν,
Ἔως ἔσθι πατέρων υἱὼν τ' ἀμοιβή.

Ἀντὶ παντός ἄλλου σχολίου σημειωτέον, ὅτι οὗτοι ἀνωτέρω στίχους ποιήσας τυγχάνει μωαμεθανός καὶ δὴ φανατικός τουλάχιστον ὑπὸ ἐθνικὴν ἐποψίν, ἵνα κατανοηθῇ, ὅπόσον ἐπέδρασεν ἡ εὐρωπαϊκὴ παιδεία ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ πνεύματος.

Εἰ καὶ προλαβόντως εἶπον, ὅτι ἐκ πάντων τῶν συγχρόνων ποιητῶν θέλω ἀρκεσθῇ εἰς τὴν μνείαν μόνον τῶν δύο εἰρημένων, ἐν τούτοις ἀσύγγνωστος παράλειψις θὰ ἦτο, ἐὰν παρειρόμην ἐν πλήρει σιγῇ τὸ μέγα γεγονός, τὸ συντελεσθὲν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1904 ἐν τῇ κόσμῳ τῆς Ἀραβικῆς ποιήσεως, ὅπερ εἶναι ἡ ἐκδοσις ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀραβικοῦ φιλολό-

γου «Σουλεϊμάν Ἀλβουστάνη» τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθείσης μεταφράσεως τῆς τοῦ Ὀμήρου Ἰλιάδος εἰς ἑμμετρον λόγον, δι' ἧς ἐπληρώθη, εἰ καὶ κατὰ μετάφρασιν, τὸ μέγα ὑπολειπόμενον κενὸν ἐν τῇ Ἀραβικῇ ποιήσει, ὅπερ ἦν ἡ μέχρι τοῦδε παντελὴς ἑλλειψις ἐξ αὐτῆς τοῦ ἐπικού κλάδου, τοῦ ἄλλως λίαν σπουδαίου, καθὰ πηγῆς καὶ ἀφετηρίας τυγχάνοντος τῶν λοιπῶν. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς ἐν λόγῳ λίαν πολυτίμου μεταφράσεως ἀπαιτεῖται ὅλως ἰδιαιτέρα μελέτη, διὰ τοῦτο ἀρκοῦμαι νῦν νὰ εἶπω περὶ αὐτῆς, ὅτι εἶναι ὁ μέγιστος καὶ τιμαλφέστατος ἀδάμας, δι' οὗ συνεπληρώθη ὁ διάκοσμος τοῦ στέμματος τῆς Ἀραβικῆς ποιήσεως.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν συντόμῳ περὶ τῆς Ἀραβικῆς ποιήσεως· περὶ δὲ ποιήσεως ἐν γένει τί πρῶτον, τί ὕστερον ἐγκωμιάζων τις νὰ εἴπῃ; ὅ,τι καὶ ἂν ἐπαινέσῃ τις ἥτιον τῆς ἀληθείας ἔρεϊ. Εἶναι συνελόντ' εἰπεῖν ἄδυσσος ἰδεῶν, καθαρὰ καὶ διαυγῆς, ἐν τῷ βάθει τῆς ὁποίας διορᾷ τις τὴν θείαν δύναμιν ἢ εἶναι μᾶλλον κλίμαξ ἐννοιῶν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφικνουμένη, τῆς κορυφῆς τῆς ὁποίας ἀπτεται ἡ χεὶρ τοῦ δημιουργοῦ. Εἰ δὲ τις λεπτῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτιον αἰσθημάτων εὐμοιρῶν, τοσοῦτον θαυμασμὸν ἐπείγεται νὰ ἀπονεύῃ πρὸς τὸ ἀρετὸν αὐτῆς κάλλος καὶ τὸ ἐξαίρετον χάρισμα τῶν ἀξίων αὐτῆς μυσταγωγῶν, ὁποῖαν ἀρα ἀγάπην, λατρείαν καὶ ἀφοσίωσιν, τὸ γόνυ ἐκάστοτε κλίνων εὐλαβῶς ὀφείλει νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Πατοδύναμον καὶ Πάνσοφον ποιητὴν τοῦ παντός;



ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗ

Ἐσίγησεν ὁ θόρυβος ἀσμάτων ἀροσίων,
Ὁ σάλλος ὁ ἀνιάρος χορῶν ἐλευθερίων·
Κατέπαισαν οἱ γέλωτες τῶν μετρημεισμένων,
Ὀργάνων ἤχοι ὄχληροί, κραυγαὶ τῶν μαινομένων

Ἐκόπασεν ἡ ἐξάψις ἀγρίας τρικυμίας,
Ἡδονικῆς παραφορᾶς βεβήλου εὐωχίας·
Ἐκ τοῦ βορβόρου τῶν παθῶν ἀρίσταται τὸ σῶμα,
Καὶ ἀνατείνει ἡ ψυχὴ παρήγορον τὸ ὄμμα.

Ἐκ τῶν βλεφάρων ἔπεσε τὸ στῆμα τῆς ἰλῆος·
Ὁ καταρράκτης αἶρεται τῆς παρυλῆς ἀχλὺς·
Τὸν τοῦν ἡμῶν τὸν φωτεινὸν οὐδὲν ἐπισκοπεῖται
Καὶ διαυγῆς ὁ ὀφθαλμὸς πρὸς ὕψος ἀτερίζει.

Τοῦ Παραδείσου ἐξωσθεῖς τὸν Ὀφιν αἰτιαῖται,
Γυμνὸς καὶ πένης ὁ Ἀδάμ, κ' ἐν θλίψει πικραῖται·
Τὴν ἁμαρτίαν κατιδὼν Θεὸς ἐπικαλεῖται,
Προσβλέπει τὸν Παράδεισον καὶ εἰσοδορ αἰτεῖται...